

UCHWAŁA NR XC.23.2024
RADY POWIATU W OPATOWIE

z dnia 20 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego
na lata 2024 – 2030**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107), art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 1693, 1938 i 2760) oraz po przeprowadzeniu konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 – 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Opatowie.

§ 3. Traci moc uchwała Nr L.77.2021 Rady Powiatu w Opatowie z dnia 25 listopada 2021 r.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu
w Opatowie

Bożena Kornacka

Załącznik do uchwały Nr XC.23.2024

Rady Powiatu w Opatowie

z dnia 20 marca 2024 r.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy

Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego

na lata 2024 – 2030

Opatów 2024

Spis treści

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I. PRZEMOC W SKALI KRAJU - CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY	4
I.1. Pojęcie przemocy	8
I.2. Formy przemocy	8
I.3. Fazy przemocy	9
I.4. Cechy przemocy	10
ROZDZIAŁ II. PRAWO WOBEC PRZEMOCY DOMOWEJ	11
II.1. Dokumenty międzynarodowe	11
II.2. Przeciwdziałanie przemocy w świetle polskiego prawa.	12
II.3. Podstawy prawne Programu	12
II.4. Pomoc instytucjonalna w ramach przeciwdziałania przemocy domowej	13
ROZDZIAŁ III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W OPARCIU O DANE DOTYCZĄCE POWIATU OPATOWSKIEGO	20
ROZDZIAŁ IV. WDRAŻANIE PROGRAMU	23
IV.1. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy	23
IV.2. Cel główny i cele szczegółowe Programu	24
IV.3. Miejsce i czas realizacji Programu	35
IV.4. Adresaci Programu	35
IV.5. Realizatorzy Programu	35
IV.6. Przewidywane efekty realizacji Programu	36
IV.7. Finansowanie Programu	36
IV.8. Monitorowanie Programu	36
ROZDZIAŁ V. WYKAZ INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH POMOC OSOBOM I RODZINOM DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU OPATOWSKIEGO.	36
ROZDZIAŁ VI. PODSUMOWANIE	39
BIBLIOGRAFIA	41

Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. wskazuje, że instytucja rodziny definiowana w systemie praw człowieka jako *"naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa"* (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych, przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Jednocześnie, w duchu subsydiarności działań władzy publicznej, Konstytucja nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, każdy ma prawo do ochrony życia i zdrowia.

Przedmiotem regulacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej są:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej;
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Zgodnie z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030, został on dostosowany do obowiązujących przepisów prawa z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zakłada kontynuację szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócić uwagę opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, ochronę osób doznających przemocy domowej, jak i podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwiększenie profesjonalizmu służb w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Celem głównym Rządowego Programu jest: Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.

Celami szczegółowymi są:

Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej, w tym realizacji celów ustawowych oraz celów wskazanych w Rządowym Programie, określono cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań oraz sprecyzowano oddziaływania wobec różnych grup odbiorców:

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna:

obszar kierowany do ogółu społeczeństwa, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową.

2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej:

obszar kierowany do osób doznających przemocy domowej (w tym do: kobiet, mężczyzn, dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych), jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się ochroną i pomocą osobom doznającym przemocy domowej.

3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową:

obszar kierowany do osób stosujących przemoc domową, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc domową.

4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Każde z działań we wskazanych obszarach zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację. Opisano też przewidywane wskaźniki monitorowania realizacji działań.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, pomaganie osobom doznającym przemocy domowej, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych.

Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich.

Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków.

Statystycznie większość osób doznających przemocy domowej stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób doznających przemocy domowej są m.in.: małoletni, osoby starsze, osoby niepełnosprawne. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy.

Dodatkowo przepisy, ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535) wprowadzają rozszerzenie kręgu osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza o byłego małżonka, byłego partnera lub innego członka rodziny, niezależnie od faktu zamieszkiwania z osobą stosującą przemoc domową.

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 – 2030 ma za zadanie zwiększyć jakość i skuteczność pomocy osobom uwikłanym w mechanizmy przemocy. Stanowi fundament dla rozwijania systemu profilaktyczno – pomocowego w zakresie ograniczenia i przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu opatowskiego. Obejmuje swym zasięgiem lata 2024 – 2030.

Powiatowy Program składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym zawarto skalę przemocy domowej na terenie kraju oraz teoretyczny opis zjawiska przemocy oraz jej fazy i cechy.

Kolejny rozdział obejmuje prawne aspekty przeciwdziałania przemocy domowej oraz podstawy prawne programu. Następna część dotyczy diagnozy zjawiska przemocy na terenie powiatu, a także działalności instytucji pomocowych funkcjonujących w powiecie. Rozdział czwarty prezentuje cele programu oraz sposoby jego wdrażania. W ostatniej części znajduje się wykaz instytucji zajmujących się pomocą osobom doznającym przemocy i sprawcom przemocy.

Rozdział I. Przemoc w skali kraju - charakterystyka zjawiska przemocy

Z badania zrealizowanego w 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, pn.: „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie” wynika, że zwiększa się świadomość Polaków na temat

zjawiska przemocy domowej, jak i na temat mechanizmów doznawania przemocy. Na poziomie deklaratywnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy domowej w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy. Badanie pokazało, że ok. 85% – 90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Nadal jednak około 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy.

Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy domowej, to stwierdzenie „Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania.

Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej nie wtrącać się w życie rodzin doznających przemocy stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować, w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

W 2019 r. ówczesne Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badania, z którego wynika wysoka skuteczność programów dla osób stosujących przemoc domową. Badanie pn.: „Skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” pokazało, że programy korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oceniane są jako skuteczne (82,9%) przez osoby prowadzące programy. Członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych również w większości oceniali programy jako skuteczne.

W 2021 r. na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zostało przeprowadzone badanie „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci”. Głównym celem badania było dokonanie diagnozy skali zjawiska przemocy domowej wobec dzieci w Polsce.

Według Polaków najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy domowej wobec dzieci była przemoc psychiczna. W drugiej kolejności najczęściej występujące to: zaniedbanie oraz przemoc fizyczna. Prawie co piąte dziecko w Polsce doznawało przemocy fizycznej (19%) i psychicznej (18%). 9% doznało przemocy ekonomicznej, a 8% seksualnej.

Nieznacznie częściej osobą stosującą przemoc był mężczyzna. 54% mężczyzn przyznało, że zdarzyło im się dać dziecku klapsa, w porównaniu do 45% kobiet. Co piąty Polak przyznał, że były sytuacje, kiedy obrażał, zwymyślał dziecko oraz uderzył je dłonią po ciele a 15% przyznaje, że zdarzyło mu się zastraszać dziecko. 38% dzieci poniżej 18 lat dostało od rodzica/opiekuna klapsa. 16% dzieci poniżej 18. roku życia było obrażane i wyzywane, 12% zostało kiedykolwiek uderzone dłonią po ciele, a 8% doznaje/doznawało zastraszania.

Większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu podjęła w związku z tym działania. Była to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu oraz zgłoszenie na Policję czy do pomocy społecznej. Osoby, które nie podjęły żadnych działań w związku z zauważeniem występowania przemocy przyznały, że nie zrobiły tego głównie ze względu na poczucie, że nie chcą się wtrącać (19%) i z obawy, strachu (19%).

Polacy ocenili swoją wiedzę dotyczącą przemocy domowej na dość wysoką. Prawie połowa (49%) uważa, że wie o przemocy domowej wobec dzieci dużo lub sporo.

Zdaniem prawie co trzeciego Polaka (34%) problem przemocy domowej wobec dzieci w trakcie pandemii nasilił się. Osoby, które miały kontakt z instytucjami lub korzystały z ich pomocy w czasie pandemii, generalnie oceniają, że spadła ich dostępność, natomiast nie wpłynęło to znacząco na pogorszenie się skuteczności otrzymanej pomocy.

Doświadczenia przemocy w dzieciństwie w bardzo dużym stopniu rzutują na dorosłe życie. Wyniki badania pokazały, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje, że w dzieciństwie doświadczał przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Przemocy najczęściej dopuszczali się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, rodzeństwo.

Zdecydowana większość Polaków (81%) była również świadoma, że dziecko doznaje przemocy również wtedy, gdy widzi przemoc pomiędzy swoimi rodzicami.

Polacy byli prawie jednomyślni w przekonaniu, że każdy, kto dostrzega przemoc w rodzinie wobec dziecka, powinien zareagować.

W 2022 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród kolejnej grupy osób, które może być szczególnie narażona na stosowanie przemocy domowej tj. wśród osób starszych i niepełnosprawnych.

Z przeprowadzonych badań wynika, że wśród osób niepełnosprawnych najczęściej wskazywana była przemoc psychiczna (jej doznawanie zadeklarowało 78,1% osób niepełnosprawnych biorących udział w badaniu) oraz fizyczna (57,8%). W przypadku osób starszych – przemoc psychiczna (87,3%), fizyczna (43,1%) i ekonomiczna (43,1%).

Jednym z ważniejszych wniosków płynących z pogłębionych wywiadów jakościowych, który dotyczy rodzajów przemocy, jakiej doznają osoby starsze i osoby niepełnosprawne, jest to, że niemalże zawsze różne formy przemocy łączyły się ze sobą i były stosowane razem lub naprzemiennie w stosunku do tej samej osoby.

Osobą stosującą przemoc domową wobec osób starszych i niepełnosprawnych byli najczęściej mężczyźni z najbliższego środowiska domowego: mężowie, partnerzy, ojcowie, a rzadziej dorośli synowie.

Najczęściej wskazywane przejawy przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych to znieważanie, wyziska, ośmieszanie, lekceważenie, zastraszanie, szantażowanie, zabieranie/używanie własności osoby starszej bez jej zgody, popychanie, szturchanie, zabieranie pieniędzy.

Respondenci badania z 2019 r. pn.: „Badanie skuteczności pomocy udzielanej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie” pozytywnie ocenili działanie systemu wsparcia osób doznających przemocy domowej w Polsce. Osoby doznające przemocy, które skorzystały z różnorodnych form wsparcia w 83% otrzymane wsparcie oceniły jako skuteczne. Najlepiej ocenianymi instytucjami w kontekście działań pomocowych były ośrodki pomocy społecznej oraz Policja. Jako najbardziej skuteczne formy wsparcia oprócz realizacji procedury „Niebieskie Karty” wskazywano poradnictwo psychologiczne oraz prawne, jak również pomoc oferowaną w ramach pracy socjalnej.

Ze Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2021 wynika, że liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę wyniosła 82 092, w tym przez przedstawicieli:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej – 10 907,
- Policji – 64 250,
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych – 2 566,
- oświaty – 3 231,
- ochrony zdrowia – 1 138,

Instytucją, która najczęściej uruchamiała procedurę „Niebieskie Karty” w 2021 roku była Policja (78,26%). Na drugim miejscu pod względem liczby uruchomionych procedur znaleźli się przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (13,29%). Do sporadycznych przypadków należało uruchomienie procedury przez pracowników ochrony zdrowia (4,51%).

W całej Polsce w ramach instytucji pomagających osobom doznającym przemocy domowej funkcjonowało w 2021 r. 826 jednostek. Wśród instytucji zdecydowaną większość stanowią punkty konsultacyjne – 513 (62,10%), a następnie ośrodki interwencji kryzysowej – 162 (15,25% – w tym 62 to punkty interwencji

krzysowej), specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej – 37 (4,47%), ośrodki wsparcia – 17 (2,05%), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – 24 (2,90%) oraz 73 (8,83%) inne placówki świadczące specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej.

Szczególnie istotną rolę w udzielaniu kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy domowej spełniają specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, zwane dalej „SOW”, w których zatrudniona jest wyspecjalizowana kadra pracownicza mająca duże doświadczenie w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz wdrażania nowatorskich rozwiązań w zakresie pracy z osobami doznającymi przemocy domowej, jak również z osobami tę przemoc stosującymi. W 2021 r. z oferty SOW skorzystały ogółem 4762 osoby. Osoby, które zgłaszają się do tego typu placówek nie ponoszą żadnych opłat związanych z pobytem czy też świadczonymi usługami (psychologicznymi, prawnymi, medycznymi, socjalnymi). Ośrodki te nie podlegają również rejonizacji, dlatego też osoby zamieszkujące np. w Warszawie mogą skorzystać z takiej pomocy w dowolnym SOW na terenie kraju, co ma niebagatelną wartość, gdyż umożliwia wyjście z kryzysu, a niejednokrotnie daje możliwość rozpoczęcia życia w nowym miejscu.

Ze wspomnianego już badania skuteczności pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej przeprowadzonego w 2019 roku wynika, że mimo istniejącej infrastruktury wsparcia osób krzywdzonych, istnieją braki infrastrukturalne i kadrowe występujące najczęściej w przypadku małych miast i wsi. Dotyczą zwłaszcza specjalistycznej pomocy psychologicznej, terapeutycznej i psychiatrycznej skierowanej w szczególności do dzieci. Dlatego zasadny jest dalszy rozwój infrastruktury wsparcia w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, jak również rozwój działań związanych z szeroko pojętym poradnictwem i profilaktyką.

W Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie na lata 2014–2020 położono duży nacisk na rozwój oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, w szczególności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, które mają doprowadzić do zaprzestania stosowania przemocy domowej. Inną formą działań podejmowanych w celu zahamowania przemocy domowej jest realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. Zarówno programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych jak i programy psychologiczno-terapeutyczne są skuteczną formą korygowania postaw i zachowań osób stosujących przemoc.

Zrealizowane w 2019 roku badanie dotyczące skuteczności oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych pokazało, że programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową nie są realizowane we wszystkich powiatach Polski, co powoduje, że nie wszyscy zainteresowani lub kierowani do programów mają możliwość skorzystania z nich. Ograniczenia są niekiedy spowodowane czynnikami niezależnymi od potencjalnych uczestników i organizatorów, np. trudnościami komunikacyjnymi z dojazdem. Są powiaty, w których jest niedostateczna liczba programów w odniesieniu do obserwowanych potrzeb. Dlatego rekomenduje się podejmowanie działań mających na celu zapewnienie w miarę możliwości ciągłości realizacji programów, aby maksymalnie skrócić okres oczekiwania na udział w programie. Wydłużający się okres oczekiwania na przyjęcie do programu lub jego rozpoczęcie negatywnie wpływa na motywację sprawcy przemocy do udziału w nim.

Ważnym elementem systemu jest profesjonalizacja służb. W tym celu w ramach Krajowego Programu prowadzone były szkolenia dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej np. pracowników socjalnych, funkcjonariuszy Policji, kuratorów, przedstawicieli oświaty czy służby zdrowia. Szkolenia w większości województw dotyczyły głównie budowania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej w oparciu o współpracę zespołów interdyscyplinarnych, dotyczyły również takich zagadnień jak: prawne aspekty przeciwdziałania przemocy, diagnozowania przemocy domowej, pomoc osobom pokrzywdzonym, pracy z rodziną wieloprotblemową, pracy z dzieckiem krzywdzonym, pracy z osobami doznającym przemocy domowej, w tym z osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz prowadzenia dokumentacji i ochrony danych osobowych.

Powyższe dane z badań oraz sprawozdań wskazują, że nadal istnieje potrzeba podejmowania szeroko zakrojonych działań zmierzających do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej w Polsce, w szczególności poprzez rozwój różnych form pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej wpływa nie tylko na większą świadomość praw i możliwości

skorzystania z pomocy przez osoby doznające przemocy domowej, ale również na uwrażliwienie „świadków” przemocy na konieczność reagowania na akty przemocy. Ważnym elementem systemu pozostają też różnorodne oddziaływania wobec osób stosujących przemoc domową – korygowanie postaw i zachowań osób stosujących przemoc domową wpływa na zapewnienie bezpieczeństwa osób krzywdzonych. Nieodłącznym elementem systemu jest też podnoszenie kompetencji służb, gdyż to od osób tzw. „pierwszego kontaktu” zależy jakość i efektywność udzielanej pomocy i wsparcia.

I. 1. Pojęcie przemocy

Przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Osobą doznającą przemocy domowej jest:

- a) małżonek, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępny i zstępny oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni, wobec którego jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób doznających przemocy.

Osobą stosującą przemoc domową jest pełnoletni, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób doznających przemocy.

Świadkiem przemocy domowej jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

I. 2. Formy przemocy

Przemoc fizyczna: bicie, szarpanie, kopanie, duszenie, popychanie, obezwładnianie i inne.

Przemoc psychiczna: izolowanie, wyzywanie, ośmieszanie, grożenie, krytykowanie, poniżanie i inne.

Przemoc seksualna: zmuszanie do obcowania płciowego, innych czynności seksualnych i inne.

Przemoc ekonomiczna: niełożenie na utrzymanie osób, wobec których istnieje taki obowiązek, niezaspokajanie potrzeb materialnych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie i inne.

Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej: wyzywanie, straszenie, poniżanie osoby w Internecie lub przy użyciu telefonu, robienie jej zdjęcia lub rejestrowanie filmów bez jej zgody, publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które ją obrażają lub ośmieszają i inne.

Inny rodzaj zachowań: zaniedbanie, niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych, psychicznych i innych, niszczenie rzeczy osobistych, demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie, pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności lub wieku nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, zmuszanie do picia alkoholu, zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków i inne.

I. 3. Fazy przemocy

Amerykańska psycholog Leonora E. Walker badając kobiety doznające przemocy domowej opisała pewne cyklicznie pojawiające się w ich związkach zdarzenia. Na cykl przemocy składają się trzy następujące po sobie fazy:

1. Faza narastania napięcia

Tę pierwszą fazę cyklu przemocy charakteryzuje pojawienie się coraz więcej sytuacji konfliktowych oraz wyczuwalny wzrost napięcia w związku. Partner staje się drażliwy, każdy drobiazg wyprowadza go z równowagi, jest ciągle spięty i poirytowany, swoje emocje wyładowuje na drugiej osobie: może ją poniżać, krytykować. Sprawia wrażenie, jakby nie panował nad swoim gniewem. Każdy szczegół jest dobrym pretekstem do wszczęcia konfliktu i awantury. W tej fazie partner może więcej pić alkoholu, przyjmować narkotyki lub inne substancje odurzające.

Reakcją osoby doznającej przemocy najczęściej jest to, że za wszelką cenę stara się jakoś opanować sytuację. Zaczyna przeproszać za swoje zachowanie, uspokajać go, wywiązywać się z wielką starannością ze swoich obowiązków i zachcianek partnera. Zaczyna jakoś usprawiedliwić swoje zachowania. Ciągle zastanawia się co jeszcze może zrobić aby tylko nie doszło do wybuchy agresji, skrzywdzenie jej i dzieci.

2. Faza ostrej przemocy

W tej fazie napięcie, które narastało w partnerze znajduje upust. Zachowanie jego staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne, często wpada w szał. Wybuchy gniewu mogą wywołać małe drobiazgi np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą objawiać się biciem pięściami, przedmiotami (książka, garnek, kabel itp.), kopaniem, grożenie bronią, duszeniem. Można zaobserwować również silne natężenie agresji słownej.

Kobieta ponownie stara się zrobić wszystko, żeby uspokoić partnera i ochronić siebie. Jednak bez względu na to, co robi: przeprosza, stara się uspokoić partnera, jest miła, uprzejma czy też biernie się poddaje stosowanej przemocy, nie przynosi to oczekiwanego efektu. Jego złość, frustracja narastają co raz bardziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy partnerka często jest w szoku. Odczuwa wstyd i przerażenie, jak również złość i bezradność, jest oszołomiona.

Skutki użytej przemocy mogą być różne, te fizyczne to m.in. podbite oko, siniaki i otarcia, wybity ząb, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej następstwem doznawania przemocy może być apatia, depresja, a nawet samobójstwo.

3. Faza miodowego miesiąca

W momencie, kiedy sprawca wyładował już swoje emocje i wie, że przekroczył różne granice, zmienia się w zupełnie inną osobę. Zaczyna przeproszać partnera za to co zrobił, szczerze żałuje swojego zachowania, obiecuje że TO już nigdy się nie powtórzy, że nie wie zupełnie co się z nim stało, starając się znaleźć zewnętrzne wytłumaczenia dla swojego zachowania. W tej fazie sprawca tej przemocy zaczyna okazywać skrucę, ciepło i miłość. Zachowuje się tak, jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Dbą o ofiarę, spędza z nią czas i utrzymuje

satysfakcjonujące kontakty seksualne, itp. Patrząc z zewnątrz na takie osoby można odnieść wrażenie, że są szczęśliwą, świeżo zakochaną parą. Życie we dwoje jest znowu piękne i pełne nadziei. Widzi go takiego jakiego chce go widzieć, w końcu on jest nie tylko "agresorem, lecz nieraz udowodnił, że potrafi być miły i dobry. Jeśli wcześniej partner wszedł na drogę prawną (złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, sprawa rozwodowa itp.) w tej fazie może się wycofać z tych działań, wierząc, że sytuacja wróciła do normy i przemoc już nie powróci.

UWAGA!

Faza miodowego miesiąca jednak mija i niebawem zatacza się krąg i znowu pojawia się faza narastania napięcia. Ta faza cyklu przemocy ma niezwykle silny wpływ na pozostawanie osoby jej doznającej w krzywdzącym związku. To tutaj powstają złudne nadzieje, że sprawca zmieni się. Łatwo pod wpływem tego co dzieje się w tej fazie, zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch etapów. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ze sobą ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu jest jeszcze gwałtowniejsza. Cykle takie mogą trwać przez wiele lat, przy czym zwykle skracają się fazy "miodowego miesiąca", wydłużają i bardziej dramatycznie przebiegają fazy narastania napięcia i gwałtownej przemocy. To co kiedyś było w fazie "miodowego miesiąca" przyjemności przekształca się w unikanie przykrości, bólu i cierpienia. Po pewnym czasie faza miodowego miesiąca zanika całkowicie i pozostają tylko dwie fazy.

UWAGA!

Osoba doznająca przemocy domowej nie ponosi odpowiedzialności za to, że partner stosuje przemoc. Odpowiedzialność za swoje zachowanie ponosi jedynie osoba, która się go dopuszcza!

UWAGA!

To osoba, która stosuje przemoc jest odpowiedzialna za swoje zachowanie. Nic nie usprawiedliwia stosowania przemocy!

I. 4. Cechy przemocy

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

Jest intencjonalna - przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby.

Siły są nierówne - w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doznająca przemocy jest słabsza, a sprawca silniejszy.

Narusza prawa i dobra osobiste - sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa osoby doznającej przemocy (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.).

Powoduje cierpienie i ból - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doznająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony. Przez przemoc rozumiemy zatem działania intencjonalne z wyraźną asymetrią sił naruszającą suwerenność jednostki i wywołujące cierpienia. Istotne jest rozszerzenie definicji przemocy na zaniechanie. Przemoc staje się także działaniem o określonym skutku prawnym zagrożone konkretnymi karami kodeksowymi. Pojawienie się omawianych przepisów sprowadza zachowania przemocowe do zachowań nieakceptowanych społecznie wywołujących określone sankcje.

Przemocy towarzyszy brak umiejętności konstruktywnego wyrażania złości. Strategie wyrażania tej emocji przybierają znamiona destrukcyjnego zachowania agresywnego. Na potrzeby Programu przyjmuje się następującą definicję agresji: każda forma zachowania, której celem jest wyrządzenie szkody lub spowodowanie obrażeń innej żywej istocie motywowanej do uniknięcia takiego potraktowania.

Wymiary typologii zachowań agresywnych:

Modalność reakcji – (werbalna – fizyczna).

Jakość reakcji – (działanie – brak działania).

Bezpośredniość – (bezpośrednia – pośrednia).

Widoczność – (jawne – ukryte).

Wzbudzenie – (nieprowokowane – odwetowe).

Ukierunkowane na cel – (wrogie – instrumentalne).

Typ szkody – (fizyczna – psychiczna).

Trwałość konsekwencji – (przejściowe – długotrwałe).

Zaangażowane obiekty społeczne – (jednostki – grupy).

Rozdział II. Prawo wobec przemocy domowej

II. 1. Dokumenty międzynarodowe

Najważniejszym dokumentem postulującym poszanowanie i zachowanie ludzkich praw oraz podstawowych wolności dla wszystkich bez względu na rasę, płeć, język lub wyznanie jest **Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r.** (wielostronna umowa międzynarodowa powołująca do życia i określająca ustrój Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym podnosi kwestie związane z prawami człowieka, godnością i wartością jednostki).

Podobne postulaty dotyczące praw i wolności człowieka zawiera **Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 r.** (zbiór praw człowieka i zasad ich stosowania uchwalony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ). Według tego dokumentu każdy ma prawo do życia, wolności, bezpieczeństwa, jak również nikogo nie wolno traktować w sposób okrutny, nieludzki i poniżający.

Problem przemocy domowej został dostrzeżony i zdiagnozowany także w innych państwach na całym świecie, czego wyrazem są podejmowane działania organizacji międzynarodowych, w tym m.in. Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy oraz Unii Europejskiej w celu ograniczenia tego zjawiska.

W szczególności należy tu wskazać na akty prawa międzynarodowego, zmierzające do przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i dzieci oraz przemocy w rodzinie, w tym m.in.:

Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ):

- Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 roku,
- Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 roku,
- Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 roku Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego ONZ,
- Rezolucja A/54/4 Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Protokół Fakultatywny do Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 6 października 1999 roku.

Rady Europy:

- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy w rodzinie 26 marca 1985 roku,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 roku,
- Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie,
- Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z 30 kwietnia 2002 roku.

Unii Europejskiej:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/36/UE z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (Dz. Urz. UE L 101 z 15.10.2011, s. 1),
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/99/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie europejskiego nakazu ochrony (w sprawach karnych) (Dz. Urz. UE L 338 z 21.12.2011, s. 2),

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, s. 1),
- Dyrektywa 2012/29/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, s. 57).

II. 2. Przeciwdziałanie przemocy w świetle polskiego prawa.

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim, ustanawiającym podstawowe prawa człowieka, jest **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.). Rozdział drugi pt. „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”, która reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

W 2023 roku uchwalono ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535), która wprowadza do porządku prawnego wiele rozwiązań, których celem jest przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 r. poz. 901, z późn. zm.) także określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej. Przemoc domowa jest jednym z powodów przyznawania pomocy społecznej.

II. 3. Podstawy prawne Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 – 2030 zgodny jest z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.), założeniami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.) oraz oparty jest na innych aktach prawnych, niezbędnych do realizacji programu:

- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawie z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego,
- ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy,
- ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych,
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach,

- rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”,
- rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej,
- ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela,
- ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawie z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe,
- ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
- uchwale Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030,
- rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030.

II. 4. Pomoc instytucjonalna w ramach przeciwdziałania przemocy domowej

Do instytucji, w których gestii jest pomoc osobom doznającym przemocy zaliczyć należy:

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Do podstawowych zadań centrum należy opracowanie i wdrażanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej, opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej, tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy domowej (zadanie z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat).

W powiatowych centrach pomocy rodzinie działają także **punkty konsultacyjne**, w których specjaliści udzielają porady i pomocy zgłaszającym się osobom potrzebującym wsparcia. Specyfika poradnictwa opiera się głównie o porady dotyczące alkoholizmu, przemocy, radzenia sobie z kryzysem związanym z utratą osoby bliskiej, kłopotów z zagrożeniem chorobą psychiczną, prowadzenia krótko i długoterminowej terapii, problemów samotnych matek, poradnictwa w zakresie prawa w związku z przemocą w rodzinie, obowiązkiem alimentacyjnym, rozpadem związku małżeńskiego, spraw ubewłasnowolnienia, eksmisji, sprawowaniem władzy rodzicielskiej, wykorzystywaniem dzieci, pomoc w wejściu w dorosłe życie związane z procesem usamodzielnienia, wsparcia i pośrednictwa najbardziej potrzebującym w sprawach socjalnych, problemem uzależnień od narkotyków w połączeniu z nasilającymi się depresjami u młodzieży, problemem dzieci molestowanych, osieroconych, losy dzieci, które żyją w środowisku przemocy fizycznej i psychologicznej w szkołach. Prowadzone są **mieszkania wspomagane i treningowe**.

W celu najbardziej efektywnej pomocy specjaliści współpracują ze szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, Policją, poradnią uzależnień, sądem, prokuraturą.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy m.in:

ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,

inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące osoby doznające przemocy domowej podejmowane przez Policję zgodnie z obowiązującym prawem to:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka służbowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji osobom doznającym przemocy o możliwości uzyskania pomocy.

Osoby wzywające Policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa,
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numery identyfikacyjne policjantów, nazwa i siedziba jednostki,
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy,
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na Policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publicznoskargowym i obejmuje ściganie z urzędu i ściganie na wniosek osoby pokrzywdzonej. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z Policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy.

W uzasadnionym przypadku prokurator może zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

Działalność gmin

Do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne

służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Możliwość działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

a) tworzenie i prowadzenie:

- punktów informacyjno – konsultacyjnych,
- schronisk dla ofiar przemocy domowej,
- ośrodków interwencji kryzysowej,
- telefonów zaufania,
- programów środowiskowych,

b) inicjowanie powstawania i wspieranie:

- organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
- grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

Zadania te powinny być umieszczone w gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych. Na realizację tego programu gmina przeznacza środki uzyskane corocznie z budżetu państwa oraz dodatkowo gminy pobierają opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W przypadku, gdy aktem przemocy towarzyszy picie alkoholu należy powiadomić **gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych**, która zgodnie z prawem powinna:

- przeprowadzić dokładne rozeznanie sytuacji (wywiad środowiskowy),
- wezwać osobę nadużywającą alkoholu i stosującą przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
- udzielić wsparcia socjalnego, psychologicznego, prawnego osobom poszkodowanym,
- poinformować członków rodzin o możliwościach szukania pomocy w zakresie problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- prowadzić dokumentację przypadku,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomić organy ścigania,
- w razie konieczności powiadomić Policję i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami, np. wizyty dzielnicowego,
- w razie konieczności powiadomić ośrodek pomocy społecznej i wnioskować o objęcie rodziny działaniami zgodne z kompetencjami,
- wnioskować do sądu rejonowego o zastosowanie, wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- współpracować z innymi instytucjami i organizacjami pomagającymi ofiarom przemocy domowej w środowisku lokalnym.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w **zespole interdyscyplinarnym**. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodków pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej,

- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy domowej. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a skutki mogą mieć wymiar pokoleniowy. Pomocy społecznej udziela się także w przypadku: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich bądź z niej wynikać. W strukturach lokalnych działają powiatowe centra pomocy rodzinie, miejskie lub gminne ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych,
- udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności,
- udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- podejmuje interwencję w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty" (nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy),
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem osobom doznającym przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np.: w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np.: punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej niezwłocznie zawiadamiają o tym Policję lub prokuratora. Osoby będące świadkami przemocy domowej powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy.

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Decyzję, o której mowa powyżej podejmuje się w miarę możliwości w obecności i przy wsparciu psychologa. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego, nie później niż w ciągu 24 godzin od chwili zapewnienia dziecku ochrony, o zapewnieniu dziecku ochrony i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym przysługuje zażalenie do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony. Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego, który zapewnił dziecku ochronę, lub funkcjonariusza Policji. W takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego. W zażaleniu można domagać się zbadania zasadności i legalności zapewnienia dziecku ochrony oraz prawidłowości jej dokonania. Sąd rozpoznaje zażalenie w składzie jednego sędziego niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili jego wpływu do sądu. W razie uznania bezzasadności lub nielegalności sposobu zapewnienia dziecku ochrony sąd zarządza natychmiastowe przekazanie dziecka rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewniania dziecku ochrony sąd zawiadamia o tym przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ:

- bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego,
- zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- bezpłatne wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb, np. pomocy społecznej, Policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa np. ciężkiego uszkodzenia ciała lub wykorzystania seksualnego powiadomienie organów ścigania.

Sądy i kuratorzy sądowi

Sąd rejonowy, to podstawowa jednostka orzekająca wymiaru sprawiedliwości działająca w systemie sądownictwa powszechnego. Sąd rejonowy obejmuje swoim zasięgiem jedną lub kilka gmin. Rozpatruje w pierwszej instancji większość spraw sądowych: cywilnych, karnych, rodzinnych i opiekuńczych, gospodarczych oraz prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. W strukturach sądów rejonowych funkcjonują kuratorzy sądowi, którzy realizują określone przez prawo zadania o charakterze: wychowawczo –

resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Kuratorami sądowymi są:

- 1) zawodowi kuratorzy sądowi, zwani dalej "kuratorami zawodowymi";
- 2) społeczni kuratorzy sądowi, zwani dalej "kuratorami społecznymi".

Kuratorzy sądowi wykonujący orzeczenia w sprawach karnych są kuratorami dla dorosłych, a wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich są kuratorami rodzinnymi. Kuratorzy sądowi wykonują swoje zadania w środowisku podopiecznych, także na terenie zamkniętych zakładów i placówek ich pobytu, w szczególności na terenie zakładów karnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz leczniczo-rehabilitacyjnych.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe są to głównie stowarzyszenia, fundacje i kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują, m. in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i w kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pism do organów ścigania i sądów,
- pomoc socjalną,
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej,
- udział w interwencjach,
- pilotowanie przypadków,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Współpraca służb i instytucji

Osoby doznające przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej świadczonej przez różne służby to:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjanta, pracownika socjalnego, lekarza, pedagoga (zespoły interdyscyplinarne, grupy diagnostyczne),
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy,

odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów. Uwaga: odpowiednio prowadzona dokumentacja jest niezwykle pomocna w ewentualnym postępowaniu karnym przeciwko sprawcy!

Narzędziem mającym pomóc osobom doświadczającym przemocy jest procedura „**Niebieskie Karty**” wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "**Niebieska Karta**" (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870). Są to różne działania podejmowane w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy domowej na podstawie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Celem procedury „Niebieskie Karty” jest zatrzymanie przemocy domowej i udzielenie pomocy i wsparcia osobie doznającej przemocy i jej najbliższemu. Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” informacja dotycząca sytuacji przemocowych zostanie przekazana do grupy diagnostyczno-pomocowej. Więcej informacji na temat dalszych działań uzyskać można podczas spotkania z członkami tej grupy, na które zostanie osoba zaproszona. W trakcie procedury członkowie grupy będą kontaktować się także z osobą, która przemoc stosuje. Procedura to ogół czynności polegających m.in. na:

- udzieleniu ofiarom przemocy niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- podjęciu, w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy,
- ustaleniu przebiegu zdarzenia i jego następstw,
- zatrzymaniu osoby podejrzanej,
- wnioskowaniu do prokuratora o zastosowaniu środka zapobiegawczego w postaci nakazania sprawcy przemocy opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- przeprowadzaniu na miejscu zdarzenia czynności procesowych w niezbędnym zakresie w przypadkach niecierpiących zwłoki,
- uzyskaniu pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą domową,
- podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- zapewnieniu osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocnej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy domowej,
- prowadzeniu rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,

informowaniu o rozpoczęciu procedury „ Niebieskiej Karty” i zasadach jej realizacji.

Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

Po wypełnieniu formularza "Niebieska Karta - A" osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, przekazuje się formularz "Niebieska Karta - B". Jeżeli osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, jest dziecko, formularz "Niebieska Karta - B" przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy domowej. Formularza "Niebieska Karta - B" nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje

podejrzeń, że stosuje przemoc domową. Przekazanie wypełnionego formularza "Niebieska Karta - A" do zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni od dnia wszczęcia procedury. Po otrzymaniu przez zespół interdyscyplinarny po otrzymaniu formularza "Niebieska Karta - A" niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom grupy diagnostyczno – pomocowej. Na posiedzeniu członkowie grupy w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz "Niebieska Karta - C". Członkowie grupy wypełniają formularz "Niebieska Karta - D" w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową. Grupa diagnostyczno-pomocowa przekazuje do zespołu interdyscyplinarnego protokół, niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni roboczych od dnia sporządzenia. O zakończeniu procedury informuje się osobę doznającą przemocy domowej oraz osobę stosującą przemoc. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa oryginały dokumentów, są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Rozdział III. Skala zjawiska przemocy w oparciu o dane dotyczące Powiatu Opatowskiego

Mapa Powiatu Opatowskiego

O skali zjawiska przemocy domowej w powiecie opatowskim świadczą działania podejmowane przez właściwe jednostki szczebla powiatowego tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie, Komendę Powiatową Policji w Opatowie, ośrodki pomocy społecznej, gminne zespoły interdyscyplinarne, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, szkoły i Prokuraturę Rejonową w Opatowie.

Tabela 1. Działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej podejmowane przez jednostki powiatowe:

Działanie		2021-2023
Liczba interwencji domowych przeprowadzonych przez Policję		1073
Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	Ogółem, w tym przez:	413
	-Policję	156
	-Zespół Interdyscyplinarny/Ośrodek Pomocy Społecznej/Służba zdrowia	257

Liczba z kontynuacją procedur „Niebieskie Karty”	Ogółem, w tym przez: -Policję -Zespół Interdyscyplinarny/Ośrodek Pomocy Społecznej	109 35 74
Liczba porad udzielonych dotkniętym przemocą w rodzinie	Ogółem, w tym przez: -Ośrodek Pomocy Społecznej/Zespół interdyscyplinarny -Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	495 495 0
Liczba porad udzielonych sprawcom przemocy w rodzinie	Ogółem, w tym przez: -Ośrodek Pomocy Społecznej/Zespół interdyscyplinarny -Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	169 169 0
Ilość przeprowadzonych postępowań z art. 207 - Kodeksu Karnego - Policja		67
Ilość zakończonych spraw aktem oskarżenia z art. 207 - Kodeksu Karnego (skierowanie do sądu) - Policja		29
Liczba nadzorowanych spraw z art. 207 – Kodeksu Karnego – Prokuratura Rejonowa w Opatowie		165
Liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia z art. 207 – Kodeksu Karnego – Prokuratura Rejonowa w Opatowie		38
Liczba sprawców skierowanych na przymusowe leczenie – Prokuratura Rejonowa w Opatowie		28

Źródło danych: Policja, Prokuratura Rejonowa w Opatowie, OPS,PPP.

1. Rozgraniczenie sprawców przemocy domowej wg płci w latach 2021-2023:

2021 r. – 104 mężczyzn i 5 kobiet

2022 r. – 51 mężczyzn i 4 kobiety

2023 r. – 26 mężczyzn i 5 kobiet

2. Rozgraniczenie osób doznających przemocy domowej wg płci i wieku w latach 2021-2023:

W 2021 r.

Kobiety – 100

Mężczyźni – 15

Do 65 r.ż.: 96

Po 65 r.ż.: 19

Małoletni: 3

W 2022 r.

Kobiety – 45

Mężczyźni – 8

Do 65 r.ż. – 36

Po 65 r.ż. – 17

Małoletni: 2

W 2023 r.

Kobiety – 23

Mężczyźni – 7

Do 65 r.ż. – 26

Po 65 r.ż. – 4

Małoletni: 5

3. Liczba osób doznających przemocy ze wzg. na rodzaj przemocy domowej w latach 2021-2023:

W 2021 r.

Przemoc fizyczna – 60

Przemoc psychiczna – 106

Przemoc seksualna – 2

W 2022 r.

Przemoc fizyczna – 32

Przemoc psychiczna – 51

Przemoc seksualna – 1

W 2023 r.

Przemoc fizyczna – 22

Przemoc psychiczna – 28

4. Sprawca nietrzeźwy w latach 2021-2023:

W 2021 r. – 81

W 2022 r. – 36

W 2023 r. – 22

5. Sprawca odizolowany od rodziny w latach 2021-2023:

W 2021 r. – 57

W 2022 r. – 22

W 2023 r. – 17

Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Opatowie.

Na terenie powiatu podejmowanych jest wiele inicjatyw, które mają na celu ograniczenie zjawiska przemocy. Realizowane są działania profilaktyczne dotyczące podniesienia świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy domowej. Większość realizowanych działań o charakterze profilaktycznym skierowanych jest do dzieci i młodzieży i odbywa się na terenie szkół. Natomiast wszelkie programy, których realizacja ma na celu pomoc ofiarom przemocy oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowane są przez ośrodki pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, zespoły interdyscyplinarne we współpracy z powiatowym centrum pomocy rodzinie, Policją i prokuraturą.

Jak wynika z informacji uzyskanych z poszczególnych jednostek zajmujących się problemem przemocy w rodzinie na terenie powiatu w latach 2021 – 2023, poza zakładaniem i prowadzeniem „Niebieskich Kart” podejmowano następujące działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W **Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie** funkcjonuje **Powiatowy Punkt Konsultacyjno-Doradczy**, w ramach którego pomocy i porad udzielali odpowiednio:

- psycholog,
- pedagog,
- pracownicy socjalni,
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Ponadto podjęto współpracę z innymi powiatowymi centrami pomocy rodzinie w zakresie realizacji oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Jeden z pracowników Centrum jest także członkiem zespołu interdyscyplinarnego działającego w strukturach Gminy Opatów.

Komenda Powiatowa Policji w Opatowie w ramach przeciwdziałania przemocy domowej zajmowała się przede wszystkim zakładaniem i prowadzeniem „Niebieskich Kart”. Ponadto dzielnicowi monitorowali i kontrolowali rodziny dotknięte oraz zagrożone przemocą domową. Dzielnicowy jest także członkiem zespołu interdyscyplinarnego działającego na terenie gminy, w obrębie której wykonywał czynności służbowe.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie realizował procedurę „Niebieskich Kart”, udzielał poradnictwa osobom doznającym przemocy domowej oraz sprawcom przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowie we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym realizował procedurę „Niebieskich kart” oraz poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Baćkowicach oraz zespół interdyscyplinarny realizowali procedurę „Niebieskich Kart” oraz poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej oraz sprawców przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Tartowie realizował procedurę „Niebieskich Kart”, udzielano porad osobom doznającym przemocy oraz sprawcom przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadowiu oraz zespół interdyscyplinarny realizowali procedurę „Niebieskich Kart” oraz poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej oraz sprawców przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Iwaniskach razem z zespołem interdyscyplinarnym, realizowali procedurę „Niebieskich Kart” oraz udzieli porad osobom doznającym przemocy oraz sprawcom przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Wojciechowicach razem z zespołem interdyscyplinarnym prowadzili procedurę „Niebieskich Kart”, udzielali porad osobom doznającym przemocy oraz sprawcom przemocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipniku prowadził procedurę „Niebieskich Kart”, udzielali porad osobom doznającym przemocy oraz sprawcom przemocy.

W Gminie Lipnik działa Punkt Konsultacyjno – informacyjny do spraw uzależnień i przemocy domowej.

Rozdział IV. Wdrażanie Programu

IV. 1. Zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy

Art.6. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa zadania przeciwdziałania przemocy domowej realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

4) wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

IV. 2. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Obszary, kierunki i działania Programu

Obszar 1: Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

1.1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej

Rodzaje działań:

1.1.1. Prowadzenie ogólnopolskich i lokalnych kampanii społecznych, które:

- obalają stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiające jej stosowanie,
- opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania,
- promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
- promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc domową

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, Minister Sprawiedliwości, w tym w ramach zlecenia zadania wskazanemu podmiotowi, we współpracy z mediami, a także organizacjami pozarządowymi, oraz przy współpracy ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a także Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, jednostki samorządu terytorialnego - szczebel gminny, powiatowy, wojewódzki, we współpracy z mediami oraz organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba ogólnokrajowych i lokalnych kampanii społecznych.

Termin realizacji: 2024–2030

1.1.2. Współpraca między organami samorządu terytorialnego, a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego - szczebel powiatowy i gminny we współpracy z kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych działań,
- liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

1.1.3. Współpraca między organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy i gminny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych działań,
- liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

1.2. Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych

Rodzaje działań:

1.2.1. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych programów,
- liczba uczestników programów.

Termin realizacji: 2024–2030

1.3. Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Rodzaje działań:

1.3.1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba realizowanych powiatowych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 2: Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej

Cel: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Kierunki działań:

2.1. Rozwój infrastruktury instytucji rządowych i samorządowych, a także podmiotów oraz organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz wypracowanie zasad współpracy

Rodzaje działań:

2.1.1. Upowszechnienie baz danych, przez podmioty, o których mowa w pkt 2.1.2., w podległych im pionach organizacyjnych

Realizatorzy zadania: prezesi sądów apelacyjnych, prokuratorzy regionalni, komendanci wojewódzcy Policji, kuratorzy oświaty, organy samorządu terytorialnego.

Wskaźniki:

- liczba podmiotów, którym przekazane zostały aktualne bazy danych.

Termin realizacji: 2024–2030

2.1.2. Rozbudowa sieci i poszerzenie oferty placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej, w tym:

- punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej,
- ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- ośrodków interwencji kryzysowej,
- innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej.

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba utworzonych w danym roku punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba utworzonych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba utworzonych w danym roku specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba utworzonych w danym roku domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba utworzonych w danym roku ośrodków interwencji kryzysowej,
- liczba utworzonych w danym roku innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

2.1.3. Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie działalności pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki we współpracy z podmiotami lub organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba realizowanych projektów w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

2.2. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

2.2.1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki we współpracy z mediami o zasięgu regionalnym oraz organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

Termin realizacji: 2024–2030

2.2.2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych,
- liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej

Rodzaje działań:

2.3.1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Realizatorzy zadania: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostki oświaty podległe Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” tj. liczba sporządzonych formularzy „NK – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,
- liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,
- liczba wypełnionych formularzy „NK – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy fizycznej,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy psychicznej,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy ekonomicznej,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem wykorzystania seksualnego,
- liczba osób objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem cyberprzemocy,
- liczba wypełnionych formularzy „NK-C”.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom doznającym przemocy domowej, pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych

Realizatorzy zadania: instytucje publiczne samorządowe przy współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji,
- liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.3. Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- liczba opracowanych i zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne,
- liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej (terapeutycznej),
- liczba grup terapeutycznych,
- liczba grup wsparcia,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.4. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy

Wskaźniki:

- liczba gminnych ośrodków wsparcia,
- liczba miejsc w gminnych ośrodkach wsparcia,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w gminnych ośrodkach wsparcia, w tym z pomocy w formie schronienia,
- liczba powiatowych ośrodków wsparcia,
- liczba miejsc w powiatowych ośrodkach wsparcia,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w powiatowych ośrodkach wsparcia, w tym z pomocy w formie schronienia,
- liczba domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba miejsc w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba ośrodków interwencji kryzysowej,
- liczba miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej,

- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w ośrodkach interwencji kryzysowej, w tym z pomocy w formie schronienia,
- liczba innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba miejsc w innych placówkach świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z pomocy w innych placówkach świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy domowej, w tym z pomocy w formie schronienia.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.5. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy świadczonej przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy

Wskaźniki:

- liczba specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba dla osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym z pomocy w formie schronienia.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.6. Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych i regionalnych telefonów zaufania dla osób doznających przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki; organizacje pozarządowe.

Wskaźniki:

- liczba lokalnych linii telefonicznych dla osób doznających przemocy domowej,
- liczba przeprowadzonych rozmów i interwencji.

Termin realizacji: 2024–2030

2.3.7. Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy, sądy powszechne.

Wskaźniki:

- liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z bezpośrednim zagrożeniem życia lub zdrowia,
- liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony,
- liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przetożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.

Termin realizacji: 2024–2030

2.4. Monitorowanie działań pomocowych

Rodzaje działań:

2.4.1. Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym osób u których przemoc domowa ustała,

Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 3: Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

3.1. Tworzenie i rozszerzanie oferty działań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe oraz podmioty i organizacje pozarządowe, a także wypracowywanie i doskonalenie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi i wdrażanie do realizacji

Rodzaje działań:

3.1.1. Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową.

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki:

- aktualizacja na stronach internetowych urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego baz teleadresowych podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową oraz programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową,
- aktualizacja na stronach internetowych powiatów (starostwo powiatowe) informatora zawierającego bazy teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych realizujących działania wobec osób stosujących przemoc domową, wraz ze wskazaniem zakresu oddziaływań wobec sprawców przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

3.1.2. Przesyłanie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe z danego powiatu, o których mowa w pkt 3.1.1., właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom powiatowym/miejskim Policji, komendantom oddziałów Żandarmerii Wojskowej oraz wchodzącym w obręb powiatu gminom, dwa razy w roku do dnia 30 stycznia i do dnia 31 lipca każdego kolejnego roku

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy.

Wskaźniki:

- liczba przekazanych ww. podmiotom aktualnego informatora zawierającego bazy teleadresowe w wersji elektronicznej.

Termin realizacji: 2024–2030

3.2. Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej

Rodzaje działań:

3.2.1. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Realizatorzy zadania: przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, ochrony zdrowia, oświaty, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki oświaty podległe prowadzącym placówki oświatowe, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”, w oparciu o wypełniony formularz „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

Termin realizacji: 2024–2030

3.2.2. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi

Realizatorzy zadania: Minister Sprawiedliwości, Prokurator Generalny, zespoły kuratorskiej służby sądowej, jednostki prokuratury, jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Wskaźniki:

- liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy),
- liczba wniosków o nałożenie obowiązków uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- liczba wniosków o nałożenie obowiązków uczestnictwa w programach psychologiczno - edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
- liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej,
- liczba przekazanych ww. organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości (ew. sądu) informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc,
- liczba przekazanych ww. organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez konsultantów telefonu interwencyjno-informacyjnego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc

Termin realizacji: 2024–2030

3.3. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

Rodzaje działań:

3.3.1. Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy oraz Centralny Zarząd Służby Więziennej z możliwością współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową

Termin realizacji: 2024–2030

3.3.2. Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno-edukacyjnych w każdym powiecie przez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba powiatów, w przypadku których dostępność uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych jest całoroczna

Termin realizacji: 2024–2030

3.3.3. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy, Policja, sady powszechne

Wskaźniki:

- liczba podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których grupa diagnostyczno-pomocowa wniosowała do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które przystąpiły do programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,

Termin realizacji: 2024–2030

3.3.4. Badanie skuteczności programów korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc domową przez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, Minister Sprawiedliwości, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy, Centralny Zarząd Służby Więziennej

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej,
- liczba osób osadzonych, poddanych programom korekcyjno-edukacyjnym, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego.

Termin realizacji: 2024–2030

3.4. Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów psychologiczno-terapeutycznych zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy domowej

Rodzaje działań:

3.4.1. Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy oraz Centralny Zarząd Służby Więziennej z możliwością współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

Termin realizacji: 2024–2030

3.4.2. Zapewnienie dostępu do programów psychologiczno-terapeutycznych w każdym powiecie przez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba powiatów, w przypadku których dostępność uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych jest całoroczna

Termin realizacji: 2024–2030

3.4.3. Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy, Policja, sądy powszechne

Wskaźniki:

- liczba podmiotów realizujących programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których grupa diagnostyczno-pomocowa wniosowała do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,

- liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,
- liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,

Termin realizacji: 2024–2030

3.4.4. Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych kierowanych do osób stosujących przemoc domową przez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego

Realizatorzy zadania: minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, Minister Sprawiedliwości, jednostki samorządu terytorialnego – szczebel powiatowy, Centralny Zarząd Służby Więziennej

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową, które po ukończeniu programu psychologiczno-terapeutycznego powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy domowej,
- liczba osób osadzonych, poddanych programom psychologiczno-terapeutycznym, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego.

Termin realizacji: 2024–2030

3.5. Realizowanie programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do utrwalenia i wzmocnienia zmian zapoczątkowanych programami korekcyjno-edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc domową lub psychologiczno-terapeutycznymi dla osób stosujących przemoc domową

Rodzaje działań:

3.5.1. Opracowanie i realizacja programów edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny i powiatowy we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki:

- liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających realizowanych w gminach i powiatach,
- liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową.

Termin realizacji: 2024–2030

Obszar 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Cel: Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Kierunki działań:

4.1. Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaje działań:

4.1.1. Opracowywanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki

Wskaźniki:

- liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych,
- liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Termin realizacji: 2024–2030

4.2. Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Rodzaje działań:

4.2.1. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia

Realizatorzy zadania: jednostki samorządu terytorialnego – szczebel gminny, powiatowy i wojewódzki.

Wskaźniki:

- liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego,
- liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

Termin realizacji: 2024–2030

IV. 3. Miejsce i czas realizacji Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 - 2030 ma charakter interdyscyplinarny oraz zawiera szerokie spektrum celów i zadań zaplanowanych na poziomie ogólnym, który umożliwia dostosowanie podejmowanych działań stosownie do potrzeb. W związku z tym program będzie realizowany w formie pracy ciągłej przez cały czas trwania Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

IV. 4. Adresaci Programu

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 - 2030 skierowany jest w szczególności do:

- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- osób i rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy,
- świadków przemocy domowej.

IV. 5. Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu są instytucje zajmujące się problemem przemocy tj.:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie,
- Komenda Powiatowa Policji w Opatowie,
- Prokuratura Rejonowa w Opatowie,
- Sąd Rejonowy w Opatowie,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne w Opatowie i w Ożarowie,
- ośrodki pomocy społecznej,

- zespoły interdyscyplinarne,
- urzędy gmin,
- szkoły,
- organizacje pozarządowe,
- placówki ochrony zdrowia,
- komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- punkty nieodpłatnej pomocy prawnej.

IV. 6. Przewidywane efekty realizacji Programu

Przewiduje się, że zadania realizowane w ramach Programu zwiększa skuteczność wsparcia i pomocy zarówno ofiarom jak i sprawcom przemocy na terenie powiatu opatowskiego, a w szczególności:

- 1) spadek liczby przypadków przemocy domowej;
- 2) niwelowanie skutków przemocy domowej poprzez zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej;
- 3) usprawnienie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą;
- 4) zmianę postawy społeczeństwa wobec przemocy;
- 5) upowszechnienie i wzmocnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy;
- 6) podniesienie kompetencji osób zaangażowanych w pomoc doznających przemocy i sprawcom przemocy.

IV. 7. Finansowanie Programu

Zakłada się, że Program niniejszy będzie finansowany w różnych formach i z różnych źródeł, m.in:

- ze środków własnych instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację programu,
- z budżetu państwa, z którego pochodzą środki przeznaczone na realizację zadań powiatu z zakresu administracji rządowej,
- ze środków unijnych.

IV. 8. Monitorowanie Programu

Program będzie monitorowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie poprzez sprawozdawczość dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań.

Sprawozdanie będzie zawierało wnioski i podsumowania wynikające z realizacji działań w danym roku sprawozdawczym.

Rozdział V. Wykaz instytucji świadczących pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy w domowej na terenie powiatu opatowskiego

GMINA	NAZWA INSTYTUCJI	DANE TELEADRESOWE
OPATÓW	PCPR / Powiatowy Punkt Konsultacyjno-Doradczy pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	ul. Sienkiewicza 17 15 868 44 09
	Komenda Powiatowa Policji - całodobowo	ul. Sienkiewicza 30 112 , 47 80 52 205
	Prokuratura Rejonowa pon.- pt. w godz. 7.45-15.45	ul. B. Ostrowskiego ps. Cichy 1 15 868 52 30
	Szpital Św. Leona sp. z o. o.: Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Szpitalna 4 15 867 04 54

	godz. rejestracji poniedziałek-piątek 7.00-15.00	
	Szpital Św. Leona sp. z o. o.: Poradnia Psychologiczna godz. rejestracji poniedziałek-piątek 7.00-15.00	ul. Szpitalna 4 15 867 04 54
	Szpital Św. Leona sp. z o. o.: Poradnia Uzależnień godz. rejestracji poniedziałek-piątek 7.00-15.00	ul. Szpitalna 4 15 867 04 54
	Szpital Św. Leona sp. z o. o.: Punkt konsultacyjno-koordynujący godz. rejestracji poniedziałek-piątek 8.00-18.00	ul. Szpitalna 4 15 867 04 95
	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	Pl. Obrońców Pokoju 34 15 868 26 48
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w zależności od potrzeb	Pl. Obrońców Pokoju 34 15 868 1 300, 15 868 1 313
	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	ul. H. Sienkiewicza 17 15 868 26 36
	Straż Miejska pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	Pl. Obrońców Pokoju 34 15 868 13 07
	Zespół Interdyscyplinarny pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	Pl. Obrońców Pokoju 34 15 868 13 29
	Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi (placówka całodobowa)	Lipowa 11 15 868 25 33
	Schronisko dla Kobiet i Mężczyzn (placówka całodobowa)	Wąworków 34 888 210 924
OŻARÓW	Komisariat Policji całodobowo	ul. Jana Pawła II 13, 997, 47 805 21 93
	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna pon.-pt. – 7.30-15.30	Oś. Wzgórze 56 517 347 581
	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	ul. Mazurkiewicza 19 15 861 03 25
	Zespół Interdyscyplinarny pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	ul. Mazurkiewicza 19 15 861 03 68
	Punkt Interwencji Kryzysowej pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	ul. Mazurkiewicza 19 15 861 03 68
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Stodolna 1 15 861 07 00
	Punkt Przeciwdziałania Przemocy Domowej Umówione spotkania ze specjalistami	
LIPNIK	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.15-15.15	Lipnik 20 15 869 14 22
	Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny do spraw uzależnień	Lipnik 20

		15 869 14 10, 792579124
	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	Lipnik 20 15 869 14 22
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	Lipnik 20 15 869 14 19
BAĆKOWICE	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	Baćkowice 84a 15 868 62 15
	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	
SADOWIE	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.00-15.00	Sadowie 131C 15 832 09 41
	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	Sadowie 86 15 869 24 37, wew. 39
	Schronisko Matki Bożej Ubogich	Zochcin 58A 15 869 23 16
WOJCIECHOWICE	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	Wojciechowice 50 15 861 40 32
	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	Wojciechowice 50 15 861 40 32
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	Wojciechowice 50 15 861 40 23
	Punkt Konsultacyjny „Ravena” środa w godz. 9.00-12.00	Wojciechowice 50 509 844 295
IWANISKA	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	ul. Rynek 3 15 860 12 54
	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	ul. Rynek 3 15 860 12 54
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	ul. Rynek 3 15 860 12 54
	Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ofiar Przemocy Domowej Wtorki od godz. 16.00	ul. Rynek 3 15 860 12 54
TARŁÓW	Ośrodek Pomocy Społecznej pon.- pt. w godz. 7.30-15.30	ul. Rynek 2 15 838 51 42

	Zespół Interdyscyplinarny Spotkania w miarę potrzeb	ul. Rynek 2 15 838 51 42
	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Spotkania w miarę potrzeb	ul. Rynek 2 15 838 51 11

Możesz zadzwonić do:

1. Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” tel. 800 12 00 02 (linia całodobowa i bezpłatna), w poniedziałki w godz. 1800–22 00 można rozmawiać z konsultantem w języku angielskim, a we wtorki w godz. 18 00–22 00 w języku rosyjskim. Dyżur prawny tel. (22) 666 28 50 (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 1700–21 00) oraz tel. 800 12 00 02 (linia bezpłatna, czynna w środę w godzinach 18 00–22 00). Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info. Członkowie rodzin z problemem przemocy i problemem alkoholowym mogą skonsultować się także przez SKYPE: pogotowie.niebieska.linia ze specjalistą z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – konsultanci posługują się językiem migowym.

2. Ogólnokrajowej Linii Pomocy Pokrzywdzonym tel. +48 222 309 900 przez całą dobę można anonimowo uzyskać informacje o możliwości uzyskania pomocy, szybką poradę psychologiczną i prawną, a także umówić się na spotkanie ze specjalistami w dowolnym miejscu na terenie Polski. Możliwe są konsultacje w językach obcych oraz w języku migowym.

3. Policyjny telefon zaufania dla osób doznających przemocy domowej nr 800 120 226 (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9 30 do 15 30, od godz. 15 30 do 9 30 włączony jest automat).

Rozdział VI. Podsumowanie

WAŻNE!

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest osobą doznającą przemocy domowej, nie wstydź się prosić o pomoc. Wezwij Policję, dzwoniąc na numer alarmowy **112**. Prawo stoi po Twojej stronie.

Masz prawo do złożenia zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa z użyciem przemocy domowej do Prokuratury, Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

Możesz także zwrócić się po pomoc do podmiotów i organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- 1) znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny – art. 207 k.k.;
- 2) uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób – art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- 3) pozbawienie człowieka wolności – art. 189 k.k.;
- 4) grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona – art. 190 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 5) wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie – art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 6) stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu – art. 191 k.k.;

- 7) utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępem, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody – art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- 8) doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności – art. 197 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 9) spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 k.k.;
- 10) spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa – art. 157 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 11) niealimentacja – art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- 12) kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej – art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 13) niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku – art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- 14) porzucenie wbrew obowiązкови troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – art. 210 k.k.;
- 15) uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 k.k.;
- 16) obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania – art. 200 k.k.;
- 17) rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju – art. 208 k.k.;
- 18) naruszenie miru domowego – art. 193 k.k.;
- 19) narażenie człowieka na niebezpieczeństwo – 160 k.k.;
- 20) nieudzielenie pomocy – 162 k.k.;
- 21) znieważenie – 216 k.k.

PAMIĘTAJ!!!

Sprawca przemocy wobec bliskich, gdy czuje się bezkarny, prawdopodobnie nie zmieni się, będzie dalej stosował przemoc, bez względu na składane obietnice; następnym razem może być znacznie gorzej.

Jeżeli jednak zaufasz jego deklaracjom o zmianie zachowania wobec Ciebie/Twojej rodziny i zechcesz się wycofać, pamiętaj, że złożone przez Ciebie dotychczas zeznania nie będą mogły być wykorzystane przez prawne instytucje działające po to, aby Ci pomóc. Dlatego zanim podejmiesz taką decyzję, zastanów się i skonsultuj ją z psychologiem, terapeutą lub inną osobą pomagającą osobom doświadczającym przemocy domowej, np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, ośrodku interwencji kryzysowej[#].

Skróty

Centrum Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie.

k.k ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17).

„Niebieskie Karty” Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

ONZ Organizacja Narodów Zjednoczonych.

Bibliografia

1. Pod. red. D. Jaszczak-Kuźmińska, K. Michalska „Przemoc w Rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Poradnik dla pracowników pierwszego kontaktu” –Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2010 r.

2. I. Pospiszyl „Przemoc w rodzinie” – Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2002 r.

3. J. Różyńska „Niezbędnik pracownika socjalnego. Przemoc wobec kobiet w rodzinie”, Warszawa 2007 r.

4. M. Stożek „Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa” – Instytut Psychologii Zdrowia, Polskie Towarzystwo Psychologiczne, Warszawa 2009 r.

5. P. J. Jaros, M. Michalak „Prawa Dziecka. Dokumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych” – Opr. Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Warszawa 2015 r.

6. A. Siejak „Kocham. Nie biję”?- Przemoc wobec dzieci w dyskursie publicznym – Opr. Biuro Rzecznika Praw Dziecka, Warszawa 2016 r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipiec 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

W myśl art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marzec 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Mając na względzie przytoczone zapisy ustaw oraz pomoc osobom doznającym przemocy i sprawcom przemocy domowej, został opracowany Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 – 2030 celem wypracowania optymalnego modelu pomocy dla osób tego potrzebujących w oparciu o postawione w programie diagnozy potrzeb, a także sprzężenie działań wszystkich instytucji zajmujących się niesieniem pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą domową w Powiecie Opatowskim.

Mając na uwadze realizację programu, niezbędne jest podjęcie przez Radę Powiatu w Opatowie uchwały w sprawie przystąpienia do Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemoc Domową na terenie powiatu opatowskiego na lata 2024 – 2030.

Przygotował: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie

Uzgodnienie prawne: r. pr. Anna Piątkowska